

Aanbiedingsformulier

Betreft

Beleidsuitgangspunten Diginetwerk

Contactpersoon

Erik Jonker

Erik.jonker@digicommissaris.nl

Datum

26 april 2016

Kenmerk

2016-0000255155

Bijlagen

1

Gevraagd besluit

Het Nationaal Beraad wordt verzocht:

- De beleidsuitgangspunten Diginetwerk vast te stellen.
- Akkoord te gaan met de verdere uitwerking zoals beschreven in dit document.

Toelichting

Geagendeerd staat een notitie, ingebracht door BZK, over de beleidsuitgangspunten Diginetwerk. Bijgaand vindt u deze notie. De Regieraad Interconnectiviteit adviseert u om in te stemmen met de beschreven aanpak van Diginetwerk.

Diginetwerk verzorgt voor overheidspartijen de koppeling van besloten netwerken binnen een afsprakenstelsel en een centrale netwerkvoorziening ('stekkerdoos' Koppelnets Publieke Sector). Daardoor kan binnen de overheid toegestane gegevensuitwisseling ongehinderd en veilig plaatsvinden.

Afgesproken is om op basis van verder in te vullen beleidsuitgangspunten te komen tot een afgestemde en gedragen invulling van het gebruik van Diginetwerk bij besloten overheidsnetwerken. Daarmee moeten we binnen de overheid komen tot een eenduidig netwerklaag voor de betrouwbare uitwisseling van gegevens die (een zekere mate van) beveiliging nodig hebben. De beleidsuitgangspunten zijn richtinggevend, maar bedoelen niet exclusief te zijn. In specifieke situaties kunnen er redenen zijn om af te wijken (pas-toe-of-leg-uit) principe.

Een stuurgroep, bestaande uit betrokken beleids- en uitvoeringsorganisaties, zal de beleidsuitgangspunten verder uitwerken in meer detail, inclusief impact en follow-up.

DIGINETWERK

Voorstel voor beleidsaanpak van deze GDI-voorziening

SAMENVATTING EN BELEIDSUITGANGSPUNTEN

Diginetwerk is een afsprakenstelsel en een centrale netwerkvoorziening voor het koppelen van besloten netwerken van de overheid. Via deze gekoppelde netwerken kunnen overheidsorganisaties onderling betrouwbaar gegevens uitwisselen. Diginetwerk is onderdeel van de GDI, draagt bij aan de noodzakelijke interoperabiliteit en is daarmee een van de basisvoorzieningen waarmee overheidsorganisaties hun digitale processen kunnen inrichten. Diginetwerk is door Logius ontwikkeld vanuit de vraagkant. De voorziening kent tot op heden geen formele eigenaar, beleidsverantwoordelijke en opdrachtgever.

Er is momenteel evenmin geformuleerd beleid rond (besloten overheids)netwerken en Diginetwerk. In de Regieraad Interconnectiviteit is een aantal malen gesproken over Diginetwerk en besloten netwerken binnen de overheid. BZK en EZ is gevraagd om op basis van die besprekingen te komen met een beleidsvoorstel voor Diginetwerk.

Deze notitie bevat een aantal te bespreken beleidsuitgangspunten; uitgangspunt hierbij is dat we streven naar een meer gezamenlijke en gedragen aanpak binnen de overheid op netwerkniveau. De redenen dat we dit doen zijn divers, maar wel samenhangend, nl. betrouwbaarheid en veiligheid in netwerkverkeer binnen de overheid, goede interoperabiliteit en geen netwerkbelemmeringen voor ketenverkeer en koppelingen van gegevens, meer beheersing door de overheid zelf van deze zaken, beter gebruik van voorzieningen die ontwikkeld of in bezit zijn van de overheid, deling en opbouw van kennis binnen de overheid zelf en waar mogelijk ook efficiencyvoordelen realiseren. De reden kan ook worden samengevat als: meer functioneren als één overheid.

Wat zijn de gevolgen als onderstaande beleidsuitgangspunten worden aanvaard? Allereerst zal worden nagegaan over welke besloten netwerken we allemaal praten en wat dit betekent voor de praktische uitwerking van de beleidsuitgangspunten. Vervolgens zullen we stapsgewijs beslissingen moeten nemen over de oplossing van mogelijke problemen en over de roadmap naar realisatie van de beleidsuitgangspunten. Omdat dit gevolgen kan hebben voor de afzonderlijke overheidsorganisaties kan dit alleen in gezamenlijkheid gebeuren en daarom zal dit onderwerp steeds terugkeren in de Regieraad.

Beleidsuitgangspunt 1: Diginetwerk biedt overheidsorganisaties de mogelijkheid om via besloten netwerken onderling te communiceren als het gaat om persoonsgegevens of andere te beveiligen gegevens.

Beleidsuitgangspunt 2: Om als overheid intern interoperabel te zijn, wordt bij het gebruik van besloten netwerken de interoperabiliteit verzorgd door een verplichte aansluiting van deze netwerken op Diginetwerk.

Beleidsuitgangspunt 3: Diginetwerk wordt vormgegeven via een afsprakenstelsel. Open standaardenbeleid is uitgangspunt.

Beleidsuitgangspunt 4: De EU-dimensie is relevant en vindt een plaats in het afsprakenstelsel.

Beleidsuitgangspunt 5: Er wordt een governance structuur voor Diginetwerk ingericht. Er komt een Afnemersoverleg en vanuit de Regieraad Interconnectiviteit een tijdelijke stuurgroep, die het afsprakenstelsel Diginetwerk bekijkt en waar nodig ontwikkelopdrachten verstrekt, in kaart brengt over welke besloten netwerken we praten en vervolgens komt met voorstellen hoe hiermee om te gaan.

Beleidsuitgangspunt 6: Niet met Diginetwerk compatibele besloten netwerken zullen – na een overgangperiode – niet meer worden gebruikt binnen de overheid. Leveranciers krijgen voldoende tijd om hun netwerk aan te passen.

Beleidsuitgangspunt 7: BZK en EZ zijn samen beleidsverantwoordelijk voor Diginetwerk. Er is geen sprake van dat zij daarmee nu nieuwe financiële verplichtingen op zich nemen.

Beleidsuitgangspunt 8: Voordat opdrachtgeverschap aan een partij wordt toegekend, wordt onderzoek gedaan naar een aantal relevante aspecten, waaronder de financiering via een business case. Het voortouw ligt bij BZK, EZ en Logius; andere overheidspartijen kunnen desgewenst aansluiten.

GEVRAAGDE BESLUITEN

Het Nationaal Beraad wordt gevraagd:

1. De beleidsuitgangspunten Diginetwerk vast te stellen.
2. Akkoord te gaan met de verdere uitwerking zoals beschreven in dit document.

Diginetwerk

Inleiding

De Regieraad Interconnectiviteit heeft in 2015 een aantal malen gesproken over Diginetwerk. Diginetwerk is onderdeel van de GDI, is ontwikkeld door Logius en wordt gebruikt door vele overheidspartijen. Logius heeft een interviewronde gehouden langs de leden van de Regieraad cq een aantal stakeholders en een aantal vragen voorgelegd over Diginetwerk en besloten netwerken binnen de overheid. Voor Diginetwerk zijn de beleidsambities in deze notitie opgetekend.

Over Diginetwerk

Diginetwerk maakt het transport van gegevens mogelijk tussen overheden via aan elkaar gekoppelde besloten netwerken. Gegevensuitwisseling via een besloten netwerk loopt niet via internet. Hierdoor neemt de kwetsbaarheid voor bijvoorbeeld "lekken" of hacks af en kunnen betrouwbare afspraken gemaakt worden over de beschikbaarheid van een gegevenslevering. In een open netwerkgeving zijn de risico's van toekomstige bedreigingen (bijv. cybercrime), niet dan wel moeilijker te voorzien van tegenmaatregelen en derhalve komt het voldoen aan de betrouwbaarheidseisen onder druk.

Veel overheidsorganisaties maken reeds gebruik van besloten netwerken als ook van Diginetwerk. Dit geldt zowel voor het verkeer binnen hun eigen organisatie (denk aan de bedrijfsnetwerken van Belastingdienst, UWV, grotere gemeenten etc.) als voor de uitwisseling van gegevens met andere overheidsorganisaties. Zo zijn voor de uitwisseling tussen overheidsorganisaties departementen aangesloten op de Haagse Ring, gemeenten maken gebruik van het Gemnet, het domein Werk en Inkomen is aangesloten op het SUWInet en RINIS vervult middels het RINISnet voor diverse overheidsorganisaties de netwerk- en transportfunctie, inclusief de nationale verbinding naar het Europese besloten netwerk sTesta. Binnen de overheid wordt ook gebruik gemaakt van beveiligde verbindingen via Internet (bijv. VPN-verbindingen).

Diginetwerk bestaat enerzijds uit de fysieke koppeling van de hierboven genoemde besloten netwerken (Haagse Ring, Suwinet, Rinisnet en Gemnet). Deze daadwerkelijke koppeling geschiedt via het 'Koppelnat Publieke Sector' (KPS), de centrale netwerkvoorziening die datatransport tussen deze besloten netwerken faciliteert, onder beheer van Logius. De centrale netwerkvoorziening KPS is een geautomatiseerde component, een stekkerdoos met software waarop de besloten netwerken zijn aangesloten en zodoende aan elkaar gekoppeld worden. Anderzijds bestaat Diginetwerk uit afspraken die de aanbieders van de besloten overheidsnetwerken hebben gemaakt over zaken als standaarden, veiligheid en aansluitvoorwaarden. Deze afspraken en uitgangspunten zijn beschreven in het document Diginetwerk Architectuur V0.99 en worden eveneens beheerd door Logius.

De achterliggende idee van Diginetwerk is dat door de fysieke koppeling van de besloten netwerken en de implementatie van het afsprakenstelsel als het ware één besloten overheidsnetwerk ontstaat. Voor aangesloten overheidsorganisaties is één betrouwbaar ingerichte aansluiting dan afdoende om gegevens op een eenduidige, betrouwbare en veilige manier uit te wisselen met andere overheidsorganisaties.

In de praktijk is het potentieel van Diginetwerk nog niet volledig benut. Zo zijn bijvoorbeeld nog niet alle (landelijke) overheidsdiensten, denk aan basisregistraties, via Diginetwerk beschikbaar waardoor op meerdere besloten netwerken een aansluiting vereist is en er sprake van een monopoliepositie van een van de aanbieders. De benodigde interoperabiliteit tussen overheidsorganisaties en GDI-voorzieningen/basisregistraties is nog maar ten dele gerealiseerd en extra kosten zijn nodig om vereiste interoperabiliteit te bewerkstelligen. Deze kosten, evenals de baten, moeten in kaart worden gebracht.

Positionering Diginetwerk in interoperabiliteitsafspraken

Om onderling te kunnen uitwisselen op een betrouwbare en beveiligde wijze zijn afspraken en standaarden nodig. In Europa en Nederland is daarvoor een raamwerk voor interoperabiliteit beschikbaar.

In NORA2 wordt het volgende vijflaagsmodel voor interoperabiliteit gehanteerd:

1. Grondslagenlaag
2. Organisatorische laag
3. Informatielaag
4. Applicatielaag
5. Netwerklaag

Deze notitie ligt op de afspraken die nodig zijn op het niveau van de netwerklaag (5). Diginetwerk Afsprakenstelsel zorgt voor de benodigde afspraken en de 'centrale stekkerdoos' KPS zorgt voor het daadwerkelijk koppelen op die netwerklaag. De toegevoegde waarde van Diginetwerk is dat, als een organisatie eenmaal is aangesloten op een Diginetwerk-compliant besloten netwerk naar eigen keuze, d.w.z. voldoet aan het Diginetwerk Afsprakenstelsel en gekoppeld is aan KPS, de mogelijkheid tevens is (wordt) geboden om met alle overheidsorganisaties, incl. GDI-voorzieningen en basisregistraties, op een beveiligde en betrouwbare wijze informatie uit te wisselen. Hiermee worden overheidsorganisaties ontzorgd en wordt op inspanningen en kosten bespaard. Dat verbiedt overheidsorganisaties niet om ook op andere wijzen uit te wisselen.

Het huidige afsprakenstelsel Diginetwerk, zoals neergelegd in het document Diginetwerk Architectuur v099, is het vertrekpunt. Aandachtspunten bij een verdere uitwerking zijn de inrichting van de governance, wijzigingsprocedure en het toezicht.

Gebruik

Diginetwerk dient te worden gebruikt bij het uitwisselen van persoons- en andere vertrouwelijke gegevens tussen overheden, maar kan natuurlijk ook worden gebruikt voor niet-vertrouwelijke gegevens.

Aanbieders besloten netwerken

Zowel overheidspartijen als commerciële aanbieders kunnen hun besloten netwerk koppelen aan Diginetwerk. Het is dus niet zo dat Diginetwerk de bestaande besloten publieke en private netwerken vervangt. Vereiste is aantoonbare compliancy aan het afsprakenstelsel Diginetwerk. Alle aangeboden eOverheidsdiensten en (in beginsel) alle overheidsorganisaties kunnen met maar één aansluiting volledig toegankelijk zijn voor gebruikers van Diginetwerk.

Aandachtspunten in de verdere aanpak zijn de positie van KPN-Gemnet en de benutting van nog te ontsluiten netwerken als het netwerk voor de weg- en waterinfrastructuur van Rijkswaterstaat.

Governance en tijdelijke stuurgroep

BZK en EZ zijn beleidsverantwoordelijk voor Diginetwerk. Logius is de beheerder van zowel Diginetwerk als het afsprakenstelsel Diginetwerk. VenJ adviseert de beleidsverantwoordelijken op het gebied van veiligheid. Op dit moment ontbreekt de opdrachtgeverrol en ook een goede overlegstructuur op tactisch niveau met verbinding naar (potentiële) afnemers en naar de regieraad ontbreekt.

Derhalve dient de governance verder te worden ingericht; dat betekent dat er een Afnemersoverleg wordt ingesteld, en ook een tijdelijke stuurgroep, die het afsprakenstelsel bekijkt, de implicaties en consequenties uitwerkt en andere relevante zaken meeneemt. Hiertoe zal een opdracht worden voorgelegd aan de Regieraad Interconnectiviteit. Deze regieraad blijft het portaal dat eventuele besluiten en voorstellen doorgeleidt naar het Nationaal Beraad.

Financiering

De exploitatie- en beheerkosten voor Diginetwerk worden bekostigd door middel van doorbelasting (€ 0,6 mln.) naar voorzieningen die zijn aangesloten op Diginetwerk en door doorbelasting (€ 0,6 mln.) aan aangesloten overheidsinstanties. De exploitatiekosten voor de aansluiting van de organisaties op Diginetwerk betreffen de kosten voor afgenomen capaciteit van het betreffende besloten netwerk (Haagsche Ring, Suwinet, Rinisnet, Gemnet). Het betreft in vrijwel alle gevallen het hergebruik van bestaande netwerken en hiermee zijn derhalve geen aanvullende kosten gemoeid.

² Zie NORA vijflaagsmodel <http://www.noraonline.nl/wiki/Vijflaagsmodel>

Voor het gebruik van Diginetwerk middels Gemnet (KPN) hebben (veelal gemeentelijke) organisaties wel te maken met aanvullende maandelijkse kosten.

Voor doorontwikkeling en innovatie is geen geld gereserveerd of beschikbaar. Eventueel hiertoe benodigde middelen worden door de beleidsverantwoordelijken opgehaald waarbij de financiële spelregels van de GDI worden gehanteerd.

Beleidsoverwegingen

Om een toekomstvaste en veilige uitwisseling van gegevens binnen de overheid te houden is het nodig om te kijken welke beleidsrichting we willen inzetten. Overheden communiceren nu via verschillende besloten netwerken en via internet. Hierover zijn geen alomvattende overheidsbrede afspraken gemaakt; organisaties bepalen dat zelf of er zijn afspraken binnen een bepaalde sector of keten. In de besprekingen in de Regieraad kwam een voorkeur naar voren om via besloten netwerken te communiceren als het om persoonsgegevens of anderszins vertrouwelijke gegevens gaat; verder dat internet kan worden gebruikt bij open data. Ook dat er geen blokkades moeten zijn in de gegevensuitwisseling. En verder blijven overwegingen van efficiency, optreden als 1 overheid, gebruikmaken van de GDI-voorzieningen en praktische uitvoerbaarheid van belang. Wellicht is een comply-or-explain lijn bij de beleidsuitgangspunten te hanteren. Dat leidt tot een aantal beleidsuitgangspunten.

Beleidsuitgangspunt 1: Diginetwerk biedt overheidsorganisaties de mogelijkheid om via besloten netwerken onderling te communiceren als het gaat om persoonsgegevens of andere te beveiligen gegevens³.

Dit eerste beleidsuitgangspunt gaat over de vraag hoe overheden op netwerkniveau onderling communiceren. Zoals aangegeven is dit momenteel veelal bepaald door beslissingen van organisaties zelf, door keten- of sectorafspraken. Daarbij worden verschillende (soorten) besloten netwerken gebruikt, maar wordt ook gebruik gemaakt van internet via bijv. VPN-verbindingen. Deze nota beperkt zich tot Diginetwerk, d.w.z. het zorg dragen voor veilige connectiviteit met alle aangesloten overheidsorganisaties, GDI-voorzieningen en basisregistraties via één koppeling. Op dit moment is het niet verstandig en nodig om deze aansluitmogelijkheid als enige toe te staan voor de gegevensuitwisseling tussen overheidorganisaties. In de uitwerking door de tijdelijke stuurgroep (zie verderop) zal dit punt op de agenda staan. Daarvoor is ook nodig om inzicht te krijgen in het bestaande netwerklandschap binnen de overheid: waar wordt via besloten netwerken gecommuniceerd en waar via internet als het gaat om persoonsgegevens of anderszins vertrouwelijke gegevens. Onverminderd het volgende beleidsuitgangspunt zal deze stuurgroep dit moeten verkennen of onderzoeken om zo een beter beeld te krijgen. Dit wordt expliciet meegenomen in de opdracht aan deze stuurgroep.

Beleidsuitgangspunt 2: Om als overheid intern interoperabel te zijn, wordt bij het gebruik van besloten netwerken⁴ de interoperabiliteit verzorgd door een verplichte aansluiting van deze netwerken aan Diginetwerk.

Belangrijk is om te kijken hoe de communicatie via besloten netwerken zo probleemloos mogelijk plaats kan vinden. Uiteraard is het aan de wetgever om te bepalen of er al dan niet koppelingen tussen bepaalde gegevens mogen plaatsvinden, maar we moeten voorkomen dat de netwerkinfrastructuur op zich koppelingen bemoeilijkt of onmogelijk maakt binnen de GDI. Om die reden moeten de interoperabiliteitsproblemen op netwerkniveau worden opgelost. Dat kan natuurlijk in beginsel op vele manieren (zoals 1 breed overheidsnetwerk), maar we praten nu over Diginetwerk, dat een koppeling van verschillende besloten netwerken verzorgt: dit is in dit beleidsuitgangspunt neergezet.

---

³ Er wordt in Diginetwerk in beginsel uitgegaan van transport van gegevens tot en met risicoklassen waarop de baselines informatiebeveiliging van de overheid van toepassing zijn. Voor uitwisseling van gegevens in de hogere risicoklassen is het mogelijk te koppelen met Diginetwerk met additionele afspraken tussen de uitwisselende partijen.

⁴ Geldt niet voor besloten netwerken die om veiligheidsredenen of andere zwaarwegende redenen niet mogen cq kunnen aansluiten.

Beleidsuitgangspunt 3: Diginetwerk wordt vormgegeven via een afsprakenstelsel. Open standaardenbeleid is uitgangspunt.

Diginetwerk is niet een netwerk op zich. Het verbindt netwerken met elkaar. Dat gaat niet vanzelf. Om te zorgen dat netwerken op netwerkniveau met elkaar kunnen praten zijn afspraken nodig op beleidsniveau, organisatorisch niveau en technisch niveau. Deze kunnen het best tot stand komen via een afsprakenstelsel. Dit afspraken stelsel is vergelijkbaar met andere afsprakenstelsels en bevat specificaties, voorschriften en andere afspraken. Dat afsprakenstelsel is op dit moment al vormgegeven door Logius en is uitgangspunt voor eventuele aanvullingen en wijzigingen. Open standaardenbeleid is hierbij leidend.

Beleidsuitgangspunt 4: De EU-dimensie is relevant en vindt een plaats in het afsprakenstelsel

Voorts is van belang om ook te zorgen dat aansluiting op EU-netwerken mogelijk is. Dit is een dimensie die apart aandacht verdient, omdat deze gaat over netwerkgebruik en gegevensverkeer over de grenzen heen en dat is in toenemende mate een belangrijk terrein. We moeten ervoor zorgen de benodigde internationale gegevensuitwisseling goed te kunnen faciliteren.

Beleidsuitgangspunt 5: Er wordt een governance structuur voor Diginetwerk ingericht. Er komt een Afnemersoverleg en vanuit de Regieraad Interconnectiviteit een tijdelijke stuurgroep, die het afspraken stelsel Diginetwerk bekijkt en waar nodig ontwikkelopdrachten verstrekt, in kaart brengt over welke besloten netwerken we praten en vervolgens komt met voorstellen hoe hiermee om te gaan.

Bij een GDI-voorziening en een afsprakenstelsel hoort een volwassen governance in lijn met de afspraken die in GDI-verband zijn gemaakt. Naast de rol van beleidsverantwoordelijke (zie daarvoor beleidsuitgangspunt 7) en opdrachtgever (zie beleidsuitgangspunt 8) gaat het om de besturing op tactisch niveau.

Om het afsprakenstelsel te doorgronden en eventueel wijzigingen aan te brengen kan een tijdelijke stuurgroep worden ingericht, bestaande uit betrokken overheidspartijen. Verder gaat deze stuurgroep in kaart brengen over welke besloten netwerken we het hebben, hoe deze zich verhouden tot Diginetwerk en welke problemen cq oplossingen aan de hand daarvan moeten worden geadresseerd. De stuurgroep doet zonodig voorstellen voor verdere aanpak in beleidsmatige en beheersmatige/operationele zin. Ook moet de stuurgroep aandacht besteden aan handhaving en toezicht, aan de relatie met internet voor onderling verkeer binnen de overheid, aan de positie van Gemnet en andere relevante zaken, zoals mogelijk ook het glasvezelnetwerk van RWS. Ook de ontwikkeling dat gegevens worden opgevraagd in plaats van rondgestuurd krijgt aandacht. En uiteindelijk zullen ook de (financiële) consequenties en de impact van de beleidsuitgangspunten en de voorstellen in beeld moeten komen. Er zal een opdrachtschrijving voor de tijdelijke stuurgroep worden opgesteld.

Deze tijdelijke stuurgroep opereert onder de regieraad Interconnectiviteit. Een permanent Afnemersoverleg wordt ingesteld.

Beleidsuitgangspunt 6: Niet met Diginetwerk compatibele besloten netwerken zullen – na een overgangperiode – niet meer worden gebruikt binnen de overheid. Leveranciers krijgen voldoende tijd om hun netwerk aan te passen.

Diginetwerk kan alleen werken als binnen de overheid strak de hand wordt gehouden aan het afsprakenstelsel. Dat betekent dat – na een overgangstijd – de binnen de overheid gebruikte besloten netwerken compatibel moeten zijn met Diginetwerk. Er worden criteria geformuleerd en een procedure ingericht om het bestaansrecht van de niet met Diginetwerk compatibele netwerken vast te stellen. Er kunnen goede redenen zijn om besloten netwerken binnen de overheid los van Diginetwerk te laten bestaan, bijvoorbeeld indien er sprake is van uitzonderlijk hoge beveiligingseisen of zeer specifiek en beperkt gebruik. Deze uitzonderingen worden in kaart gebracht. In de meeste situaties zal het gebruik van niet met Diginetwerk compatibele netwerken, na een overgangperiode, worden gestaakt.

Uiteraard zal in een volgende fase goed moeten worden bekeken wat dit betekent voor de uitvoering (uitvoeringstoets) en welke aanpak moet worden gekozen om het beoogde doel te bereiken (veranderings- en implementatiestrategie).

Beleidsuitgangspunt 7: BZK en EZ zijn samen beleidsverantwoordelijk voor Diginetwerk. Er is geen sprake van dat zij daarmee nu nieuwe financiële verplichtingen op zich nemen.

Diginetwerk is ontwikkeld door Logius, waarbij de vraagkant erg belangrijk is geweest. Diginetwerk heeft zijn nut in de praktijk bewezen. Het is nu zaak de beleidskant van Diginetwerk te borgen. De ministeries van BZK en EZ hebben onderling afgesproken samen deze beleidsverantwoordelijkheid te willen dragen onder de voorwaarde van een goede financiering en governance. Dat betekent dat eventuele nieuwe financieringsvraagstukken in de governance (van de Digicommissaris) aan de orde moeten komen. BZK en EZ nemen niet op voorhand nieuwe financiële verplichtingen op zich.

Beleidsuitgangspunt 8: Voordat opdrachtgeverschap aan een partij wordt toegekend, wordt onderzoek gedaan naar een aantal relevante aspecten, waaronder de financiering via een business case. Het voortouw ligt bij BZK, EZ en Logius; andere overheidspartijen kunnen desgewenst aansluiten.

Naast een beleidsverantwoordelijke is het ook nodig het opdrachtgeverschap adequaat te regelen. Onderdeel van de besluitvorming over opdrachtgeverschap is dat er voldoende belang, know how en financiering (o.b.v. business case) moet zijn om dit opdrachtgeverschap daadwerkelijk professioneel en toekomstbestendig te kunnen vormgeven. Om daarover een beslissing te kunnen nemen moet het nodige voorwerk worden verricht. BZK, EZ en Logius zullen dit samen ter hand nemen. Andere overheidspartijen zijn uitgenodigd om hierbij aan te sluiten. Overwogen kan worden om dit voorwerk mee te nemen in de opdrachtschrijving van de tijdelijke stuurgroep, die eerder is genoemd onder beleidsuitgangspunt 5.